

דעות אחרונות

משה אלעד • איום הנכשלות

נתנו להם מדינה

אין הרבה ממשלות בעולם, שעשרה מחבריהן הם בעלי תואר ד"ר מעילית האוניברסיטאות באמריקה, ששלושה מתוכן רופאים, ששלושה אחרים הם מהנדסים ובתוכן משפטן אחד. אכן, הלחץ המלאכותי של המערב ל"רפורמות ושינויים" בשטחים הצליח להביא להקמתה של ממשלה פלסטינית "מרשימה". אבל הממשלה הזאת על כל מלומדיה והאינטלקטואלים "המרשימים" שבה, היא ממשלת עוקץ: היא מתחבאת מאחורי גבן של כנופיות טרור, נותנת יד לסחיטה נפשית של הציבור הישראלי (בפרשת שליט), אדישה לשינויים חברתיים ואפאתית ליוזמות ולרפורמות ביטחוניות. זו בדיוק הדוגמה של מדינה כושלת.

ביולי 2004, סמוך ליום עצמאותה ה־228, הקימה ארה"ב את המשרד לבנייה ולשיקום מדינות כושלות. הממונה על "שיקום" המדינות, קרלוס פסקואל, הסביר אז שמדינות כושלות (Failed States) מהוות איום אסטרטגי על העולם המערבי ובכלל זה על ארה"ב, ויותר משארה"ב מתעניינת בייצובן, היא מחפשת את טובתה שלה בשיקומן. "את טובתה", נאמר, לא את טובת הכושלות, בוודאי לא את טובת שכנותיהן.

תוכנית "אבני הבוחן" האחרונה של קונדוליצה רייס, כמו גם הגרסאות המעודכנות של "מפת הדרכים", הם סימפוטמים לא של טיפול במדינות כושלות – אלא של בריאתן. להכריז על הסרת מחסומים ופתיחת מעברים באופן המנותק מהמציאות הביטחונית השוררת כיום בשטחים, היא ביטוי קלאסי של מדיניות "הברווז הצולע" של ממשל אמריקאי בערוב ימיו. החלטות נוסח זה יגרמו לכך שפלסטין תתווסף לרשימה הארוכה שבידי הממשל האמריקאי, המצביעה על כך שמשנת 1955 ועד 2000 היו 114 מדינות כושלות שאיימו על שלום העולם.

מדינה כושלת מזוהה על פי ארבעה תבחינים: מאבק השלטון המרכזי במהפכנים, אי-יציבות שלטונית, מאבק על רקע דתי ומעשי טבח במתנגדים או במיעוטים. הגדילו הפלסטינים לעשות בכך שהפכו למדינה כושלת עוד בטרם היו למדינה. ברצועת עזה שולטות כ־40 כנופיות, המבצעות מדי יום חטיפות, חיסולים, שריפת חנויות ואיום על התקשורת הבינלאומית, ולקונדוליצה רייס בוער... המחסום בכפר אירנא.

לא פעם שמעתי בארה"ב את הבריחה המסכירה מהו הרומה והשונה בין ישראל לפלסטין. שתי המדינות, מספרים, קמו על בסיס של "טלאי על טלאי", בלגן, אנדרלמוסיה ואלתור של שנים. אבל, מסבירים את ההבדל, ליהודים זה הצליח באופן מיוחד.

אינטלקטואלים פלסטינים בארה"ב, הנשאלים ברצינות כיצד זה שאחרי 60 שנות עימות, ישראל מחזיקה לוויין בחלל, באמתחתה שורה של מקבלי פרס נובל בעלי הישגים מדעיים מרשימים ושכלכלתה משגשגת גם בעיתות מלחמה, בעוד שההישג הפלסטיני המדעי היחיד הוא הקסאם, נוהגים להשיב: "תנו לנו מדינה, וגם אנו נעשה זאת".

באמצע שנות ה־90 קיבל ערפאת מדינה ודירדר אותה לתהומות של טרור ואנדרלמוסיה, שירשו אבו־מאזן מתקשה לחלצה מהן. ככה זה: כשמקימים מדינה – היא הופכת בדרך כלל להצלחה, כשנותנים מדינה – היא תהיה מתכון לכישלון. ■

משה אלעד חוקר במוסד שמואל נאמן בטכניון